

 Eesti
Kontsert
85

Mere- sümfoonia

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

K 4. MÄRTS 2026 19.00 Vanemuise kontserdimaja
N 5. MÄRTS 2026 19.00 Pärnu kontserdimaja
R 6. MÄRTS 2026 19.00 Estonia kontserdisaal

Mere- sümfoonia

Dmõtro Udovitšenko viiul, Ukraina

Silja Aalto sopran, Soome

Stephan Loges bariton, Saksamaa/Suurbritannia

Segakoor Latvija, koormeister **Māris Sirmais**

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, kontsertmeister **Mari Poll**

Dirigent **Kaspar Mänd**

Eesti Kontsert

produtsent Tuuli Metsoja, assistent Berit Eriste

KAVA

Edward Elgar (1857–1934)

Viiulikontsert h-moll op. 61 (1910)

~50'

- *Allegro*
- *Andante*
- *Allegro molto*

VAHEAEG

Ralph Vaughan Williams (1872–1958)

„A Sea Symphony“ / „Meresümfoonia“ (1903–1909)

~75'

- „A song for all seas, all ships“ / „Laul kõigile meredele, kõigile laevadele“ (*andante maestoso*)
- „On the beach at night alone“ / „Üksi öösel rannas“ (*largo sostenuto*)
- *Scherzo* – „The Waves“ / „Lained“ (*allegro brillante*)
- „The Explorers“ / „Maadeavastajad“ (*grave e molto adagio*)

Vaughan Williams
A SEA SYMPHONY

Tekst: Walt Whitman (1819–1892)

1. A song for all seas, all ships

Behold, the sea itself,
And on its limitless, heaving breast,
the ships;
See, where their white sails, bellying
in the wind, speckle the green and
blue,
See, the steamers coming and
going,
steaming in or out of port,
See, dusky and undulating,
the long pennants of smoke.
Behold, the sea itself,
And on its limitless, heaving breast,
the ships.

Today a rude brief recitative,
Of ships sailing the seas,
each with its special flag or ship-
signal,
Of unnamed heroes in the ships – of
waves spreading and spreading far
as the eye can reach,
Of dashing spray,
and the winds piping and blowing,
And out of these a chant
for the sailors of all nations,
Fitful, like a surge.
Of sea-captains young or old,
and the mates,
and of all intrepid sailors,
Of the few, very choice, taciturn,
whom fate can never surprise nor
death dismay.

Vaughan Williams
MERESÜMFOONIA

Tõlkinud Hedi Tralla (2026)

**1. Laul kõigile meredele, kõigile
laevadele**

Kae, meri ise,
ja selle piiritul, lainetaval rinnal –
laevad.
Vaata, kus nende valged purjed,
tuules paisumas, välguvad
siniroheliselt.
Vaata, aurulaevad tulevad ja
lähevad, tossutades sadamasse või
sealt lahkudes.
Vaata pikki, tumedaid ja
voogavaid suitsuimpleid.
Kae, meri ise,
ja selle piiritul, lainetaval rinnal –
laevad.

Täna üks tahumatu lühike retsitiiv
laevadest, mis purjetavad merel,
igaühel oma eriline lipp või signaal;
nimetutest kangelastest laevadel;
lainetest,
mis kanduvad ja kanduvad nii
kaugele
kui silm ulatub;
hoogsatest pritsmetest,
ja tuultest, mis vilistavad ja puhuvad,
ja nendest luuakse laul
kõigi rahvaste meremeestele,
hootine nagu laintevoog.
Laevakaptenitest, olgu nad noored
või vanad,
ja tüürimeestest
ning kõigist kartmatutest
meremeestest.

Picked sparingly without noise
 by thee old ocean, chosen by thee,
 Thou sea that pickest and
 cullest the race in time, and unitest
 nations, Suckled by thee, old husky
 nurse,
 embodying thee,
 Indomitable, untamed as thee.
 Flaunt out
 O sea your separate flags of nations!
 Flaunt out visible
 as ever the various ship-signals!
 But do you reserve especially for
 yourself and
 for the soul of man one flag above
 all the rest,
 A spiritual woven signal for all
 nations,
 emblem of man elate above death,
 Token of all brave captains and
 all intrepid sailors and mates,
 And all that went down doing their
 duty,
 Reminiscent of them, twined from all
 intrepid captains young or old,
 A pennant universal, subtly waving
 all time,
 o'er all brave sailors,
 All seas, all ships.

2. On the beach at night alone

On the beach at night alone,
 As the old mother sways her to and
 fro
 singing her husky song,

Vähesest, väga valitustest,
 sõnaahtratest, keda saatus iial ei
 suuda üllatada ega surm ehmatada.
 Kelle sina, vana ookean, valid välja
 säästlikult
 ja ilma kärata, sina valid,
 sina – meri, kõige nõudlikum ja
 väljapraakivam rahvaste ühendaja
 ajas.
 Nad on sinu imetatud, sa vana tugev
 amm,
 sinu kehastused,
 sama vankumatud ja taltsutamatud
 nagu sina.
 Uhkelda, oo meri, oma rahvaste
 erinevate lippudega!
 Uhkelda nähtavalt nagu alati
 erinevate laevasignaalidega!
 Aga kas jäta endale ja inimhingele
 ühe kõigist teistest kõrgema lipu,
 vaimse kootud märgi kõigile
 rahvastele,
 surmast kõrgema inimese sümboli,
 kõigi vaprate kaptenite ja kõigi
 kartmatute meremeeste ja
 tüürimeeste mälestuseks,
 kes oma kohust täites hukkusid.
 Nende meenutuseks, põimitud
 kokku kõigist kartmatutest
 kaptenitest, noortest või vanadest,
 universaalse vimpli, mis lehvib
 võbeledes igavesti kõigi vaprate
 meremeeste kohal,
 kõikidel meredel, kõigil laevadel.

2. Üksi öösel rannas

Üksi öösel rannas,
 kui vana emake end edasi-tagasi
 õõtsutab,
 lauldes oma kähedahäälset laulu.

As I watch the bright stars shining,
 I think a thought of the clef of the
 universes and of the future.
 A vast similitude interlocks all,
 All distances of place however wide,
 All distances of time,
 All souls, all living bodies
 though they be ever so different,
 All nations, all identities
 that have existed or may exist,
 All lives and deaths,
 all of the past, present, future,
 This vast similitude spans them,
 and always has spanned,
 And shall forever span them
 and compactly hold and enclose
 them.

3. Scherzo – The Waves

After the sea-ship, after the whistling
 winds,
 After the white-gray sails
 taut to their spars and ropes,
 Below, a myriad, myriad waves
 hastening,
 lifting up their necks,
 Tending in ceaseless flow
 toward the track of the ship,
 Waves of the ocean bubbling and
 gurgling,
 blithely prying,
 Waves, undulating waves, liquid,
 uneven, emulous waves,
 Toward that whirling current,
 laughing and buoyant, with curves,
 Where the great vessel sailing
 and tacking displaced the surface,
 Larger and smaller waves
 in the spread of the ocean yearnfully
 flowing,

Kui vaatan eredaid tähti säramas,
 mõtlen ma universumite
 ja tuleviku võtmele.
 Tohtu sarnasus ühendab omavahel
 kõike – kõigi paikade vahemaad,
 olgu need kuitahes kauged, kõik
 ajalised vahemaad,
 kõik hinged, kõik elavad kehad,
 ehkki nad on nii erinevad,
 kõik rahvad, kõik identiteedid,
 mis on eksisteerinud või võivad
 eksisteerida, kõik elud ja surmad,
 kogu mineviku, oleviku, tuleviku.
 See tohtu sarnasus hõlmab neid
 ja on alati hõlmanud,
 ja hõlmab neid igavesti
 ja hoiab ja ümbritseb neid tihedalt.

III. Skertso – Lained

Laeva järel, vilistavate tuulte kannul,
 talade ja kõite küljes pingul
 hallikasvalgete purjede järel.
 Allpool kihutavad lugematud,
 loendamatud lained, tõstes oma
 kaela,
 püüeldes lakkamatus voolus
 laevast jäänud jälje poole.
 Ookeani lained mulksuvad ja
 vulisevad,
 muretult uudistades.
 Laineda, voogavad lained, vesised,
 ebaühtlased, matkivad lained
 on teel selle pöörleva hoovuse
 poole,
 naerdes ja ujudes, keereldes seal,
 kus suur laev purjetades
 ja loovides veepinda liigutas.
 Suuremad ja väiksemad lained
 ookeani avarustes igatsevalt
 voogamas,

The wake of the sea-ship after she
passes,
flashing and frolicsome under the
sun,
A motley procession with many a
fleck of foam and many fragments,
Following the stately and rapid ship,
in the wake following.

4. The Explorers

O vast Rondure, swimming in space,
Covered all over with visible power
and beauty,
Alternate light and day
and the teeming spiritual darkness,
Unspeakable high processions of
sun and moon and countless stars
above,
Below, the manifold grass and
waters,
With inscrutable purpose,
some hidden prophetic intention,
Now first it seems my thought
begins to span thee.
Down from the gardens of Asia
descending,
Adam and Eve appear,
then their myriad progeny after
them,
Wandering, yearning, curious,
with restless explorations,
With questionings, baffled, formless,
feverish, with never-happy hearts,
With that sad incessant refrain,
Wherefore unsatisfied soul?
Whither O mocking life?
Ah who shall soothe these feverish
children?
Who justify these restless
explorations?

laeva järellaine pärast ta möödumist,
vilkuv ja mänglev
päikese käes,
kirju rongkäik paljude vahutükkide
ja kildudega,
järgnedes majesteetliku ja kiire laeva
järellainele.

4. Maadeavastajad

Oo, tohutu taevane kera, kosmoses
ujumas,
üleni kaetud nähtava väe ja iluga.
Vahelduvad valgus ja päev
ning kihav vaimne pimedus,
kirjeldamatult kõrged Päikese ja Kuu
ning lugematute tähtede rongkäigud
ülal,
mitmekesine rohi ja veed allpool.
Seletamatu eesmärgiga,
mingi varjatud prohvetliku
kavatsusega
näib nüüd, et mu mõte hakkab sind
haarama.
Aasia aedadest alla laskudes
ilmuvad Aadam ja Eva,
siis nende lugematud järglased
nende kannul,
rännates, igatsedes, uudishimulikult,
püsimatute avastustega,
küsimustega, hämmeldunud,
vormitute, palavikuliste, mitte iial
õnnelike südametega,
selle kurva lakkamatu refrääniga:
Mispärast, rahulolematu hing?
Kuhu, oo pilkav elu?
Kes küll rahustaks neid palavikulisi
lapsi?
Kes õigustaks neid püsimatuid
avastusi?

Who speak the secret of impassive
earth?

Wherefore unsatisfied soul?

Whither O mocking life?

Yet soul be sure the first intent
remains,
and shall be carried out,
Perhaps even now the time has
arrived.

After the great captains
have accomplished their work,
After the noble inventors,
Finally shall come the poet worthy
that name,
The true son of God shall come
singing his songs.

O we can wait no longer,
We too take ship O soul,
Joyous we too launch out
on trackless seas,
Fearless for unknown shores on
waves
of ecstasy to sail,
Amid the wafting winds, thou
pressing me to thee, I thee to me,
O soul,
Caroling free, singing our song of
God,
Chanting our chant of pleasant
exploration.
O soul thou pleasest me, I thee,
Sailing these seas or on the hills,
or waking in the night,
Thoughts, silent thoughts, of Time
and Space
and Death, like waters flowing,
Bear me indeed as through the
regions infinite,

Kes annaks seletuse osavõtmatu
maa saladusele?

Mispärast, rahulolematu hing?

Kuhu, oo pilkav elu?

Ometi, hing, ole kindel, et esimene
kavatsus
jääb püsima ja saab teoks.
Võib-olla on juba nüüd
aeg käes.
Pärast seda, kui suured kaptenid
on oma töö lõpetanud,
pärast üllaid leiutajaid,
tuleb lõpuks selle nime vääriline
luuletaja –
tõeline Jumala poeg tuleb oma laule
laulma.

Oo, me ei saa enam oodata,
Ka meie astume laevale, oo hing.
Rõõmsatena asume meiegi teele
radadeta meredele,
kartmatult tundmatute kallaste
poole,
purjetades ekstaasi lainetel,
keset puhuvaid tuuli, sina surud mu
enda vastu, mina sinu enda vastu, oo
hing,
Lauldes vabalt, lauldes Jumalale
oma laulu,
lauldes oma laulu meeldivatest
avastustest.
Oo hing, sa meeldid mulle, mina
sulle.
Seilates meredel või olles mägedes
või ärgates öösel –
mõtted, vaiksed mõtted ajast ja
ruumist
ja surmast, nagu voolavad veed,
kannavad mind otsekui läbi

Whose air I breathe, whose ripples
hear,
lave me all over,
Bathe me O God in thee, mounting
to thee,
I and my soul to range in range of
thee.
O Thou transcendent,
Nameless, the fibre and the breath,
Light of the light, shedding forth
universes,
thou centre of them.
Swiftly I shrivel at the thought of
God,
At Nature and its wonders,
Time and Space and Death,
But that I, turning, call to thee O soul,
thou actual Me,

And lo, thou gently masterest the
orbs,
Thou matest Time, smilest content
at Death,
And fillest, swellest full the
vastnesses of Space.

Greater than stars or suns,
Bounding O soul thou journeyest
forth;

Away O soul! hoist instantly the
anchor!
Cut the hawsers – haul out – shake
out every sail!
Sail forth – steer for the deep waters
only,
Reckless O soul, exploring, I with
thee,
and thou with me,
For we are bound where mariner
has not yet dared to go,

lõpmatute piirkondade,
mille õhku ma hingam, mille lainetusi
kuulen,
need uhuvad minust üle.
Pese mind puhtaks, oo Jumal, kui
tõusen su juurde,
et mina ja mu hing sinuni ulatuksid.
Oo sina, ebamaine,
nimetu, kiud ja hingeõhk,
valguse valgus, mis toob esile
universumid –
sina oled nende keskpunkt.
Kahenen kiiresti väiksemaks,
mõeldes Jumalale,
loodusele ja selle imedele,
ajale ja ruumile ja surmale,
aga pöördudes kutsun sind appi, oo
hing,
sina tegelik mina.

Ja vaata, sa valitses õrnalt taevaste
üle,
oled aja paariline, naeratad
rahulolevalt surmale
ja täidad tervenisti hiiglaslikud
kosmoseavarused.

Suuremana kui tähed või päikesed,
oo hing, sa rändad edasi.

Kaugele ära, oo hing! Hiiva kohe
ankur!
Anna otsad lahti – asu teele – heiska
kõike purjed!
Seila edasi – tüüri ainult sügavate
vete poole,
hoolimatuna, oo hing, avastades,
mina sinuga
ja sina minuga,
sest oleme teel sinna, kuhu ükski
meremees
pole veel sõandanud minna.

And we will risk the ship, ourselves
and all.

O my brave soul!

O farther farther sail!

O daring joy, but safe!

Are they not all the seas of God?

O farther, farther, farther sail!

Ja me riskime laeva, iseenda ja
kõigega.

Oo, mu vapper hing!

Seila üha kaugemale ja kaugemale!

Oo, julge rõõm, aga ohutu!

Kas need kõik pole mitte Jumala
mered?

Oo, seila aina kaugemale,
kaugemale, kaugemale!

*„Kui te tahate teada, keda ma pean
suurimaks elavatest heliloojatest, siis
ütlen vähimagi kahtlusega, et Elgar.
Asetan ta samale pulgale oma iidolite
Beethoveni ja Brahmsiga. Tema leid-
likkus, orkestratsioon, harmoonia,
väärikus – see on suurepärane. Ja see
on kõik siiras ja ehe muusika. Soovin,
et Elgar kirjutaks midagi viiulile.“*

*Fritz Kreisler (The Hereford Times,
07.10.1905)*

Edward Elgar, tähelepanuväärseim
figuur inglise muusikas pärast
Henry Purcelli surma (1695), oli
oma kuulsuse tipul, kui asus
1909. aastal Londoni Kuningliku
Filharmooniaühingu tellimusel
kirjutama austria viiulivirtuoosile
Fritz Kreislerile **viilulikontserti h-moll
op. 61**. Viiul oli Elgarile tuttav pill –
ta oli seda nooruses õppinud ja
orkestris mänginud, kaaludes koguni
sooloviiuldaja karjääri, ent otsustas
siiski komponeerimise kasuks. Ka oli
ta juba varem (1890. aastal) viiuli-
kontserdi žanris kätt proovinud,

kuid ei jäänud tehtuga rahule ja
hävitas käsikirja. Kontserdist h-moll,
mille partituurile ta pani punkti
1910. aasta augustis, sai autori
ulatuslikumaid orkestriteoseid, mis
on pälvinud maine ühe keerukaima
ja nõudlikema oopusena kogu
viiluliteratuuris. Olgugi et Elgar
viiuli hingeelu hästi tundis, palus ta
mängutehnikalistes küsimustes nõu
Londoni Sümfooniaorkestri viiuldajalt
ja tulevaselt kontsertmeisterilt
William Henry Reedilt, samuti loo
pühendusesaajalt Fritz Kreislerilt.
Viimane soleeris teose menukal
esiettekandel 10. novembril 1910
Londoni Sümfooniaorkestri ees
autori dirigeerimisel. Teadaolevalt
ei jäänud helilooja Kreisleri
interpretatsiooniga rahule ja solist
omakorda polnud just vaimustuses
Elgari dirigendioskustest.
Igatahes luhtusid plaanid teos
ühiselt salvestada ning Elgar
tegi kümme aastat hiljem
legendaarseks saanud plaadistuse
16-aastase Yehudi Menuhiniga.

Nagu ka Elgari kuulsates „Enigma variatsioonides“, on kontserti peidetud mõistus, mis sisaldub partituuri lisatud hispaaniakeelses epigraafis „Aquí está encerrada el alma de“ („Siia on talletatud hing“) – tsitaat Alain-René Lesage'i romaanist „Gil Blas“. Elgar ei paljastanud kunagi nende viie punkti taga olevat isikut, tunnistades vaid, et see „hing“ on naissoost. On arvatud, et see võis olla Elgarile armas inimene Alice Stuart-Wortley, nende kirjavahetuses on helilooja viidanud viiulikontserdile kui „meie oma kontserdile“.

Viiulikontsert h-moll austab igati klassikalise kontserdi traditsiooni. Muusikalistest ideedest tulvil avaosa algab ühe pikima orkestriekspositsiooniga kontserdi repertuaaris. Solisti sisseastumist tähistab autor märkega *nobilmente* („üllalt“) – Elgari leiutatud terminiga, mida ta korduvalt kasutas. Avaosa kui terviku olemust iseloomustab aga ehk paremini järgmisena ette tulev karaktersõna *con passione* („kirglikult“). Eleegilises ja intiimses teises osas pakub kontrasti draamatilisem vaheepisood. Osa lõpulõigu kohta on helilooja öelnud, et „siin ühinevad ja sulanduvad teineteisega kaks hinge“. Solisti võimalus tõeliselt särada saabub kolmandas osas, mille südamikuks on värvikas orkestrisaatega kadents – Elgari uudseim ja kauneim fantaasialend –, mis tema sõnul „laulab mälestustest ja lootustest“.

Kui Edward Elgar oli 20. sajandi alguskümnendil juba rahvusvaheliselt tuntud nimi, siis temast viisteist aastat noorem **Vaughan Williams** oli veel oma loomungulise identiteedi otsinguil. Erinevalt Elgarist, kes kasutas veendunud traditsioonijärgijana hilisromantismi väljenduslaadi ning vaatas mandri eeskujude (eelkõige Brahmsi ja Richard Straussi) poole, kujunes Williamsi muusikaline minapilt Tudori-aegse muusika ja inglise rahvalaulu mõjuväljas. Cambrigde'i ülikooli doktorikraadiga pärjatud ning end Berliinis ja Pariisis täiendanud Williams omandas väärtusliku praktilise kogemuse inglise rahvalaule kogudes ning anglikaani kiriku uut lauluraamatut toimetades. „Kaks aastat [1904–1906] tihedat kokkupuudet maailma mõnede parimate (nagu ka mõnede halvimate) viisidega andis mulle parema muusikalise hariduse kui ükskõik kui suur hulk sonaate ja fuugasid,“ tähendas ta hiljem.

Tollal hakkas kolmekümnendatesse eluaastatesse jõudnud helilooja kavandama oma esimest suurteost, algse ideena orkestrisaatega laulutsükli „Ookean“ –, millest kasvas seitsme aastaga välja **„Meresümfoonia“** (1909). Oopus tuli esiettekandele 12. oktoobril 1910 Leedsi festivalil, dirigendipuldis sel päeval oma 38. sünnipäeva tähistav autor. Vaid mõni nädal varem oli Kolme Koori Festivalil kõlanud esmaesituses tema

„Fantaasia Thomas Tallise teemale“ ning need kaks teost tähistasid Williamsi esiletõusu kodusel muusikamaastikul.

Meri nii looduspildi kui ka filosoofilise ruumi ja inimhinge peegeldusena oli armastatud kujund, mille poole pöördusid mitmed hilisromantilised ja impressionistlikud heliloojad, nende seas Elgar (vokaaltsükkel „Mere pildid“), Bridge (orkestrisüit „Meri“), Stanford („Mere laulud“) Sibelius (sümfooniline poeem „Okeaniidid“), Debussy (kolm sümfoonilist eskiisi „Meri“) ja Ravel („Paat ookeanil“ tsüklist „Peegeldused“). Vaughan Williams võttis oma mereteemalise sümfoonia aluseks ameerika poeedi Walt Whitmani (1819–1892) tekstid tema murrangulisest luulekogust „Leaves of Grass“ („Rohulehed“). Whitmani loomingut oli talle tutvustanud tulevane filosoof Bertrand Russell, kellega Williams 1890. aastatel koos Cambridge'is õppis. Sestpeale kandis ta Whitmani luulekogu endaga kõikjal kaasas ning kasutas tema värsse ka „Meresümfooniaga“ kõrvuti valminud teostes „Towards the Unknown Region“ (1907) ja „Three Nocturnes“ (1908). Williamsi kõnetas tugevalt Whitmani avar ja mitmetähenduslik kujutlus merest, mis pole pelgalt loodusnähtus, vaid sümbol inimese sisemaailmast, inimkonna ühisest saatusest ja rännakust tundmatusse, laev aga hingele mõeldud sõiduk.

Need ideed moodustavad „Meresümfoonia“ filosoofilise telje. Ühelt poolt on see suurejooneline muusikaline helimaal, mida võiks võrrelda Turneri mereteemaliste lõuenditega, teisalt aga vaimne teekond, milles meri kujuneb inimese sisima mina ja igaviku metafooriks. Helilooja on lubanud endale luuletekstide käsitlemisel üksjagu vabadust, muutes nii värside järjekorda kui ka üksikuid sõnu, lähtudes eelkõige oma kompositsioonilistest eesmärkidest ja isiklikust visioonist.

Žanriliselt kujutab „Meresümfoonia“ endast omanäolist hübriidi sümfooniast, oratooriumist ja kantaadist, millele ei leidu otseseid eeskujusid ei inglise ega ka Mandri-Euroopa muusikaliteratuuris. Kuigi koori ja soliste oli varasemaltki sümfoonia-tesse kaasatud (kuulsaim näide on kindlasti Beethoveni 9. sümfoonia finaali), siis Williamsi „Meresümfoonia“ puhul väärib tähelepanu, et vokaalosa on kogu teose jooksul lahutamatu osa sümfoonilisest tervikust. Huvitava kombel sündis „Meresümfooniaga“ samaaegselt veel teinegi vokaali ja orkestrit lõimiv sümfoonia – Mahleri kaheksas –, mis jõudis esiettekandeni 12. septembril 1910 Münchenis ehk siis kuu aega enne Williamsi uudisoopust. Pole siiski mingeid viiteid sellele, et kumbki autor oleks teineteise loomekavatsustest midagi teadnud.

Ideedelt ja ulatuselt ambitsioonikas „Meresümfoonia“ kestab 75 minuti jagu, mille jooksul helilooja tõestab end inglise pikaaegsete kooritraditsioonide väärika kandjana, aga ka värvika ja fantaasiarikka orkestreerijana. Viimati nimetatud kunstis täiendas Williams end teose loomise ajal Pariisis Maurice Raveli juures, kes olevat teda õpetanud, kuidas orkestreerida „värvilaikude, mitte ridade kaupa“.

Neljaosaline sümfoonia liigub ekstaatilisest avaosast („Laul kõigile meredele, kõigile laevadele“) läbi mõtiskleva nokturni („Üksi öösel rannas“) ja tormilise skertso („Lained“) nägemusliku finaali („Maadeavastajad“). Viimane on kogu teose vaimne kese, kus hing ja laev suunduvad kaardistamata ookeanile, ambivalentne lõpuharmoonia sümboliseerimas selle teekonna hoomamatut sihtpunkti.

Evelin Kõrvits

Kuninganna Elisabethi konkursi (2024) ja Montréali rahvusvahelise viiulikonkursi (2023) võitja, noor ukraina viiuldaja **Dmõtro Udovitšenko** on erakordne nähtus, kes äratas üha kasvavat huvi ja imetlust kogu maailmas. 26-aastane Harkivist pärit muusik täiendab oma meisterlikkust Kronbergi Akadeemias, kus tema mentorid on Boris Garlitski ja Christian Tetzlaff. Leonidas Kavakos valis Udovitšenko solistiks kontserdil Ateenas Riikliku Sümfooniaorkestriga.

Foto: Kate Sokolovska

„Saali valdas hinge kinni hoidev vaikus – keegi ei julgenud end liigutada, nii äärmuslik oli pinge. Dmõtro Udovitšenkol on tõeline muusikaline intelligentsus ja ainulaadne võime iga oma kavatsust süvitsi läbi mõelda.“ – Le Soir (Belgia)

Sel hooajal teeb Dmõtro Udovitšenko koostööd dirigent Andrés Orozco-Estrada ja Kölni Gürzenichi Orkestriga, kellega ta esitab Sibeliuse viiulikontserdi Kölni Filharmoonias. Oksana Lõnivi juhatusel mängib ta Šostakovitši viiulikontserti nr 1 nii Prantsuse Rahvusorkestriga Pariisis Maison de la Radios kui ka Bologna Teatro Comunale orkestriga Manzoni teatri saalis. Hooaja tipphetkedeks

on ka heategevuskontsert Berliini Kontserdimajas Saksamaa suurima kriisiabitelefoni toetuseks, koostöö Viini Filharmoonikute liikme Harald Krumpöcki ja Viini Kammerorkestriga Viini Kontserdimajas ning debüüt Carnegie Hallis 2026. aasta mais.

Järgmisel hooajal astub Dmõtro Udovitšenko üles koos Sakari Oramo ja BBC Sümfooniaorkestriga Londoni Barbicani keskuses.

Tema varasemate koostööpartnerite hulka kuuluvad Montréali Sümfooniaorkester ja Rafael Payare, Londoni Filharmooniaorkester ja Natalia Ponomartšuk, Soome Raadio Sümfooniaorkester ja Dima Slobodeniuk, Strasbourgi Filharmooniaorkester ja Aziz Šohhakimov ning Põhja-Saksa Ringhäälingu (NDR) orkester Hannoveris ja Islandi Filharmooniaorkester Andrew Manze'i juhatusel. Udovitšenko on üles astunud ka kahe ukraina tipporkestri – Ukraina Riikliku Filharmooniaorkestri ja Kiievi Sümfooniaorkestri – ees, viimasega Berliini Filharmoonias.

Sooloesinemised on viinud ta mainekatesse saalidesse, nagu Elbphilharmonie, Wigmore Hall, BOZAR, Souli kunstide keskus ja Tōkyō Bunka Kaikan, ning paljudesse teistesse hinnatud kontserdipaikadesse üle maailma.

Dmõtro Udovitšenko on ka Sibeliuse konkursi ja Singapuri rahvusvahelise viiulikursi laureaat ning pälvinud

teise preemia 2018. aastal Joseph Joachimi konkursil Hannoveris.

Dmõtro Udovitšenko mängib Hugginsi Stradivariuse viiulil, mille on lahkelt tema kasutusse andnud Nippon Foundation. Teda toetavad Vere Music Fund, Villa Musica Rheinland-Pfalz ja Deutsche Stiftung Musikleben.

Foto: Kristina Tsvetkova

Soome sopran **Silja Aalto** on pälvinud tunnustust oma hääle ilu ja selguse ning kaasahaarava lavalise kohalolu eest. Tema hiljutiste tähtsündmuste hulka kuuluvad debüüt Senta rollis (Wagneri „Lendav Hollandlane“) Roueni Ooperis, Riitta roll (Kokkoneni „Viimased kiusatused“) Savonlinna Ooperifestivalil ja Esimese Daami

roll (Mozarti „Võluflööd“) Euroopa turneel koos Bremeni Saksa Kammerfilharmoonikutega.

Ees ootavad ülesastumine Sibeliuse vokaalsümfoonilises teoses „Luonnotar“ Soome Rahvusooperis ning debüüt nimategelasena Puccini ooperis „Madama Butterfly“ Savonlinna Ooperifestivalil 2026. aasta suvel. Sama aasta augustis esitab ta Richard Straussi „Neli viimast laulu“ Londoni Sümfooniaorkestriga Mikkeli muusikafestivalil.

Silja Aalto on sage külalissolist Rahvusooper Estonias, kus ta on laulnud Mimi (Puccini „Boheem“), Leonora (Verdi „Trubaduur“), Elsa (Wagneri „Lohengrin“) ja Krahvinna (Mozarti „Figaro pulm“) rolle. Soome Rahvusooperis on ta esinenud Elisabetta di Valois'ina Verdi ooperis „Don Carlos“ ning sopranina Verdi reekviemis, millele on loonud koreograafia Christian Spuck. Ka järgnevatel hooaegadel jätkab ta seal külalissolistina. Tema ooperirepertuaari kuuluvad ka Leonore (Beethoveni „Fidelio“), Sieglinde (Wagneri „Valküür“), Elisabeth („Tannhäuser“) ja Alice Ford (Verdi „Falstaff“).

Aalto on teinud koostööd paljude mainekate Euroopa orkestritega: BBC Sümfooniaorkester, Toulouse'i Rahvusorkester, Läti Riiklik Sümfooniaorkester, Soome Raadio Sümfooniaorkester jt.

Silja Aalto on pälvinud auhindu mitmetelt olulistelt rahvusvahelistelt laulukonkurssidelt.

Foto: Helena Cooke

Saksa-briti bassbariton **Stephan Loges** naasis hiljuti Rahvusooper Estoniasse Golaud' rollis (Debussy „Pelléas et Mélisande“), mis on kujunemas üheks tema tunnusrolliks. Ta kehastas seda mõned hooajad tagasi kahes erinevas lavastuses Lissabonis ja Trieris ning pälvis juba 2015. aastal Londonis English Touring Opera lavastuses seda rollidebüüti tehes kriitikute tunnustuse.

Ooperiklassikast kuuluvad tema rollide hulka Wolfram (Wagneri „Tannhäuser“) ja Papageno (Mozarti

„Võluflööti“) Brüsseli ooperiteatris La Monnaie; Kõneleja „Võluflöödis“ Theater an der Wienis ja Toulouse'i Théâtre du Capitole'is, samuti Falke Straussi operetis „Nahkhiir“ Põhja-Iirimaa Ooperis ja Don Alfonso (Mozarti „Cosi fan tutte“) English Touring Opera lavastuses.

Varajase muusika vallas erakordselt kogenud Stephan Loges on esitanud ja salvestanud Bachi, Händeli ja nende kaasaegsete loomingut koostöös dirigentidega, nagu Trevor Pinnock, Harry Bicket, Paul McCreech, Sir John Eliot Gardiner, John Butt, Richard Egarr, Raphaël Pichon ja Nicolas Kraemer. Ta on andnud kontserte nii ajastu pillidel mängivate ansamblite kui ka selliste tuntud sümfooniaorkestritega, nagu Londoni Sümfooniaorkester ja Filharmoniaorkester, Melbourne'i Sümfooniaorkester, Sapporo Sümfooniaorkester, Kuninglik Concertgebouw-orkester, Residentie Orkest, MDR Sümfooniaorkester, Dresdeni Riigikapell, Santa Cecilia Akadeemia orkester, Salzburgi Mozarteum-orkester, Rootsi Raadio Sümfooniaorkester, Islandi Sümfooniaorkester, Washingtoni Rahvuslik Sümfooniaorkester ja San Francisco Sümfooniaorkester.

Riiklik segakoor Latvija on üks olulisemaid Läti kultuurielu ja ajaloo sümboleid. Koori muusikalist sära kujundavad läti kooritraditsioonile omane vokaalkultuur ja kõlapilt,

mida iseloomustavad soojus, tasakaal ja täpsus. Latvija on Balti riikide suurim professionaalne koor ning on regulaarselt oodatud esinema maailma juhtivate orkestrite ja dirigentide kontserdikavades. Alates 1997. aastast on koori kunstiline juht ja peadirigent Māris Sirmāis, koori tegevjuht on Māris Ošlejs.

Latvija 60 lauljat paistavad silma oma muusikalise intelligentsuse ja vokaalse võimekusega, mis teevad neist ainulaadse instrumendi, esitamaks nii delikaatset *a cappella* muusikat kui ka vokaalsümfoonilisi suurteoseid.

Koor on teinud koostööd paljude maailmakuulsate sümfooniaorkestritega: Kuninglik Concertgebouw-orkester, Baieri Raadio Sümfooniaorkester, Londoni Filharmoniaorkester, Hamburgi Filharmoniline Riigiorkester, Bremeni Saksa Kammerfilharmonikud, Iisraeli Filharmoniaorkester, Cadaqués' Orkester, Hongkongi Filharmoniaorkester, Singapuri Sümfooniaorkester jt ning väljapaistvate dirigentidega, nagu Mariss Jansons, Andris Nelsons, Zubin Mehta, Neeme Järvi, Paavo Järvi, Vladimir Ashkenazy, David Zinman, Simone Young, Tõnu Kaljuste, Jaap van Zweden ja Kent Nagano.

Foto: Girts Ragelis

Üheks koori ajaloo olulisemaks saavutuseks oli koostöö Kuningliku Concertgebouw-orkestri ja dirigent Mariss Jansonsiga maailmaturneel, mis oli pühendatud orkestri 125. sünnipäevale.

Riiklik segakoor Latvija on esinenud maailma mainekaimates kontserdisaalides, sealhulgas Hamburgi Elbphilharmonie, Luzerni kultuuri- ja kongressikeskus, Amsterdami Concertgebouw, Madridi Rahvuslik Muusikaauditoorium, New Yorgi Lincoln Center, Shanghai kontserdimaja ja Singapuri Esplanade.

Latvija on rahvusvaheliselt kõrgelt hinnatud nii oma akadeemilise tipptaseme kui ka uuenduslike projektide poolest. Koor on salvestanud plaadifirmadele Naxos, Warner Brothers, Harmonia Mundi, Wergo ja Ondine ning osalenud mitmetes Läti ja välismaiste muusikakirjastuste salvestusprojektides.

SOPRAN:

Indra Prince, Marlēna Dravniece, Rūta Olekša, Nataliia Behma, Nelli Sisojeva, Ieva Zvejniece, Gretere Terēze, Laura Tērauda, Vita Grīnhofa, Ina Jēkabsonsone, Marika Austruma, Agita Meri, Sintija Šmite, Sanita Sinkēviča, Inga Lisovska, Irīna Mihailovska

ALT:

Ilze Dzenīte, Zane Zilberte,
Laila Lineja, Laura Ozoliņa,
Zanda Mališeva, Sniedze Kaņepe,
Inga Giluča, Inga Žilinska, Dace Bite,
Evita Taranda, Elīna Selga,
Elīna Čipāne, Agneta Otaņķe

TENOR:

Jurgis Liepnieks, Valdis Tomsons,
Matīss Tučs, Kristaps Nauzers,
Sergijs Zadorožņijs, Reinis Sprūde,
Kalvis Ozoliņš, Agnis Augustinovičs,
Juris Jēkabsons, Armands Repše-
Šterns, Daniels Pelnēns

BASS:

Artis Muižnieks, Vilhelms Georgs
Vācietis, Eduards Fiskovičs, Ivars
Rebhūns, Uģis Matvejs,
Uģis Meņgelis, Ivars Krauze, Jānis
Petrovskis, Agris Puķe, Rūdolfs
Beļickis

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

(ERSO) on elav ja mitmekülgne orkester, kes püüdleb alati tipp-taseme poole. Eesti vanimal ja mainekaimal regulaarselt tegutseval sümfooniaorkestril täitub sel hooajal 99. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab

koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. 2023. aasta mais toimus orkestri esimene kontserdireis Suurbritanniasse, kus kahe nädala jooksul anti 11 kontserti. 2022. aastal esineti Olari Eltsi juhatusel Nürnbergis, Münchenis ja Pariisis. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil Eufonie. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier' muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinum Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel, nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi Filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni Filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt.

Foto: Tiit Mõtus

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskeim aga tänavune aasta klassikaalbumi tiitel Eesti muusikaauhindade jagamisel (Tüüri "Aeris" – esitajad German Hornsound, ERSO, dirigent Olari Elts). Aasta klassikaalbumi tiitel pälviti ka 2020. aastal Elleri sümfooniliste poeemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning samal aastal anti ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia. Suurepärane koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega, nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici. tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa

raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri *live*-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

ERSO KOOSSEIS 2025/26

dirigent Kaspar Mänd
kontsertmeister Mari Poll

IVIIL

Mari Poll
Marge Uus
Piret Sandberg
Katrin Matveus
Tarmo Truuväärt
Kristiina Aimla
Nina Kawaguchi
Ida Teppo-Gualandi
Kirti-Kai Loorand
Astrid Muhel
Tõnis Pajupuu
Kaiu Talve
Andrus Tork
Danae Taamal

II VIUL

Kaido Välja
Kadi Vilu
Kristel Kiik
Liisi-Mai Krigul
Triin Krigul
Mari-Katrina Suss
Kristjan Nõlvak
Annelize Vlasenko
Toomas Hendrik Ellervee
Marlis Timpmann
Mia Kurvits

VIOOLA

Rain Vilu
Liina Sakkos
Sandra Klimaitė
Liisi Rusnak
Helena Altmanis
Kaja Kiho
Mari Aasa
Martti Mägi
Juhan Palm-Peipman
Mairit Mitt-Bronikowska

TŠELLO

Theodor Sink
Andres Alexander Metspalu
Villu Vihermäe
Tõnu Jõesaar
Margus Uus
Lauri Toom
Levi-Danel Mägila

KONTRABASS

Xiaonan Nie
Janel Altroff
Imre Eenma
Indrek Pajus
Madis Jürgens
Ants Önnis

FLÖÖT

Mari-Liis Vind
Janika Lentsius

OBOE

Aleksander Hännikäinen
Tõnis Traksmann

KLARNET

Soo-Young Lee
Taavi Orro

FAGOTT

Kristjan Kungla
Francesco Pio Russo
Kaido Suss

METSASARV

Mattias Vihmann
Kalle Koppel
Nikita Matsuk
Maksim Petrov

TROMPET

Indrek Vau
Laur Keller
Ivar Tillemann

TROMBOON

Peeter Margus
Hendrik Jaak Sepp
Johannes Kiik

TUUBA

Madis Vilgats

TIMPANID

Adam Jeffrey

LÖÖKPILLID

Kaspar Eisel
Vambola Krigul
Terje Terasmaa
Lauri Metsvahi

HARF

Kaisa Helena Žigurs

Foto: Mait Jüriado

Kaspar Mänd on eesti noorema põlvkonna väljapaistvamaid dirigente, kes on esile tõusnud oma tegevusega nii muusikateatris kui ka sümfoonilise muusika esitustes. Alates 2014. aastast on ta dirigent Rahvusoperis Estonia, kus ta on juhatanud ligi 50 erinevat lavateost, sh Wagneri „Lohengrin“, Debussy „Pelleas ja Melisande“, Verdi „Trubaduur“, „Traviata“, „Jeanne d'Arc“, Raveli „Laps ja lummutised“, Donizetti „Don Pasquale“ ning arvukalt ballette, operette ja muusikale.

Kaspar Mänd õppis Vanalinna Hariduskollegiumi muusikakoolis oboed (õpetajad Kalev Kuljus, Aleksander Hännikäinen) ning koorijuhtimist (Hirvo Surva).

2012. aastal lõpetas ta Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kooridirigeerimise erialal prof Hirvo Surva käe all ning 2014 magistrantuuri orkestridirigeerimises prof Paul Mägi juhendamisel. Ta on täiendanud end Pariisi konservatooriumis prof Zsolt Nagy dirigeerimisklassis, osalenud Järvi Suveakadeemias (2009, 2011, 2013) ning Eri Klasi ja Risto Joosti meistrkursustel.

Aastal 2009 kutsus Mänd kokku segakoori HUIK! ning aastatel 2011–2014 oli ta kammerkoori Voces Musicales peadirigent. 2016. aastal asutas ta Uue Tānava Orkestri, kellega esitati kõik Beethoveni ja Mendelssohni sümfooniad. Aastatel 2019–2023 oli ta Pärnu Linnaorkestri peadirigent ning 2018–2022 dirigeerimise õppejõud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias.

Kaspar Mänd on juhatanud Eesti Riiklikku Sümfooniaorkestrit, Tallinna Kammerorkestrit, Vanemuise sümfooniaorkestrit, Tampere Filharmooniaorkestrit, liri Rahvusoperi orkestrit, Janáčeki nimelist Filharmooniaorkestrit, Miskolci sümfooniaorkestrit (Ungari), YXUS Ensemble'it ja teisi kollektiive. Jaanuaris 2024 kutsus ta ellu uue muusika esitamisele suunatud kollektiivi Ludensemble. Kaspar Mänd on pälvinud Eesti Kultuurikapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia (2021) ja Rahvusoper Estonia kolleegipreemia (2016, 2023).

Eesti
Kontsert
85

Ray Chen viiul

Amsterdam Sinfonietta

Candida Thompson viiul, kunstiline juht

Bartók, Tartini, Locatelli, Piazzolla

L 21. MÄRTS 19.00
Estonia kontserdisaal

eestikontsert.ee

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO

OLEREX

VEHO

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios